

FORUMS „RĪGA - ATVERIES!”

KOPSAVILKUMS UN PRIEKŠLIKUMI

Forums, kas notika 23.maijā Rīgas domē, pulcēja vairāk nekā 45 Rīgas pašvaldības pārstāvjus, atvērto datu ekspertus, pētniekus, nevalstisko organizāciju pārstāvjus un IT nozares profesionāļus, kuri dalījās pieredzē un veikto pētījumu rezultātos par atvērto datu principu pielietošanu pasaules pilsētās un Latvijā. Forumā dalībnieki izstrādāja vairākus priekšlikumus, kas varētu atvieglot Rīgas iedzīvotāju ikdienu, sekmēt kvalitatīvākas un vieglāk atrodamas informācijas pieejamību ikvienam un būt par resursu privātā un nevalstiskā sektora ideju attīstībai.

Forumu „Rīga – atveries!” organizēja Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS, biedrība „Kustība demokrātiskai domai” un Baltijas vides forums. To līdzfinansēja Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta Sabiedrības integrācijas programma. Šis bija viens no projektiem, kuru idejas tika nodefinētas 2011.gada nogalē atvērtā Rīgas iedzīvotāju foruma „Rīga dimd – iedzīvotāji runā” laikā. Vairāk par projektu: www.providus.lv, www.kdd.lv, www.bef.lv.

Lai sagatavotos forumam, dalībniekiem un citiem interesentiem tika [izplatīta fakto lapa par atvērtajiem datiem un pašvaldību pieredzi](#).

Kā norādīja foruma dalībnieki, Rīga tāpat kā citas pasaules pilsētas apkopo daudz dažādus datus, piemēram, par vidi, ceļiem, izglītību, sabiedrisko transportu, pakalpojumiem, remontdarbiem, kultūru, pašvaldības ieņēmumiem un izdevumiem. Šie dati bieži vien rīdiniem jau ir pieejami, tomēr tie ir jau sagatavoti noteiktās vizualizācijās pēc pašvaldības darbinieku uzskatiem. Kaut arī šāds solis ir apsveicams, tas nedod iespēju jau apkopotus datus izmantot vēlreiz un tos sagatavot tādās formās, kas atsevišķām iedzīvotāju grupām būtu vairāk nepieciešamas. Vienlaikus daudzi no iedzīvotājus interesējošiem datiem pašvaldības mājas lapās nav pieejami vispār.

Tas, kāpēc dati nav atvērti, ne reti tiek pamatots ar šādiem argumentiem:

- Kurš būs atbildīgs, ja dati būs kļūdaini, novecojuši vai neprecīzi?
- Kādi ir standarti, kuros dati ir jāpadara pieejami, lai tie tiktu uzskatīti par „atvērtajiem datiem”?
- Kas tieši tiek no šiem datiem sagaidīts? Vai tie netiks izmantoti pretēji pašvaldības interesēm?
- Vai tas neizmaksās pašvaldībai pārāk dārgi?
- Kāpēc mums dot datus, kurus citi var izmantot peļņas gūšanai?

Kā šķēršļi atvērtiem datiem Rīgā tika minēti arī:

- Rīgas domes struktūrvienību kompetences pārklājas – nereti institūciju kompetences pārklājas (līdz ar to nav skaidrs, kurš ir atbildīgs par datu radīšanu un kurš būtu atbildīgs par šo datu nodošanu atklātībai);
- Informācijas vākšanas un apkopošanas praksi, kas rada daudz publiski pieejamu, bet “nezināmu” (pat pašvaldības iekšienē) datu (datu radīšanas un publiskošanas prakse un formas RD struktūrvienībās),
- RD interneta lapas struktūra un informācijas publiskošanas prakse. Pat tad, ja dati ir pieejami interneta vietnēs, tie ir “neredzami” – grūti meklējami, netiek marķēti kā datu kopas. (Jaunumi mājas lapās var aizvest pie sīkākas informācijas par pašvaldības kompetenci, tomēr nekad nebūs saistīti ar tādām ziņām, kas palīdzēs konkrēto saprast, tostarp pamatdatiem par konkrēto pašvaldības darbības jomu).
- Informācija par pakalpojumiem RD mājas lapā nav viegli atrodama (informācija par līdzīgiem vai saistītiem pakalpojumiem ir izkaisīta dažādu departamentu mājas lapās)

Forumā, aicinot uz kopīgu domu apmaiņu, kā padarīt pašvaldības datus atvērtus tika prezentēta pieredze no pasaules pilsētām, kur ir izveidotas, piemēram:

- atvērto datu vietnes (piemēram, Parīze, Stokholma, Helsinki),
- atsevišķas pilsētu iniciatīvas atvērto datu apkopošanai un izmantošanai,
- iedzīvotāju veidotas aplikācijas un vizualizācijas no pašvaldību sniegtajiem atvērtajiem datiem, ne reti atsaucoties uz pašvaldību veidotajiem konkursiem par datu izmantošanu.¹

Iedzīvotājiem, nevalstiskajām organizācijām vai privātajam sektoram, kas vēlas izmantot valsts vai Rīgas atvērtos datus, lai veidotu sev interesantas vizualizācijas vai kartes nākas saskarties ar to, ka dati, kas ir mājas lapās nav mašīnlasāmi, t.i., ir grūti iegūt strukturētus datus no iestāžu mājas lapām. Sabiedrība jau tagad finansē datu iegūšanu un apkopošanu, taču pati šos datus vairs atkal izmantot bieži vien nevar. Attēlojot datus ar vizualizāciju, sakarības vai ģeogrāfiskas piesaistes vietas pamanīt ir ne tikai daudz vieglāk, bet arī interesantāk un noderīgāk. Datu analīze un apstrāde var būt arī noderīgs resurss gan pašvaldības iedzīvotāju dzīvē, gan arī privātajā sektorā, kas attīstot uzņēmējdarbību, veicina jaunu darbavieta radīšanu un papildus ienākumus pilsētas budžetā.

Forumā klātesošie tika iepazīstināti arī ar atvērto datu entuziastu pavisam nesen izveidoto mājas lapu www.data.opendata.lv, kurā ikviens gan valsts, gan pašvaldību institūcijas, gan individuāli interesenti tiek aicināti ievietot datu kopas atvērto datu formātā, dodot iespēju citiem izmantot šos datus jaunu sabiedrībai noderīgu produktu radīšanai. Jau šobrīd te ir pieejamas dažādas datu kopas.

Gadījumā, ja kādam ir vēlme publiskot datus, tā, lai tie būtu atkalizmantojami, noderēs atvērto datu rokasgrāmata www.opendatahandbook.org, kurā ir sniegts skaidrojums par to kādos formātos šī informācija būtu jāpublicē. Šobrīd informācija pamatā ir pieejama angļu valodā, bet ir uzsākts darbs pie rokasgrāmatas tulkošanas arī latviešu valodā.

Forumā tika apskatīti arī vairāki piemēri no Latvijas pieredzes datu izmantošanā. Viens no piemēriem ir Rīgas sabiedriskā maršruta shēma (<http://www.rigatransit.lv/>), kuras tapšanu gan neveicināja fakts, ka Rīgas sabiedriskā transporta dati nav brīvi pieejami

¹ Vairāk par šiem piemēriem skatīt iepriekš pieminētajā faktu lapā.

dažādu aplikāciju un karšu veidošanai. Ar līdzīgu problēmu bija jāsaskaras arī otram apskatītajam piemēram – Tiesu darba vizualizācijai, kas jau tuvākajā nākotnē sniegs informāciju par tiesu darbu Rīgā un citur Latvijā (www.tiesas.lv).

Kā ar pozitīvu piemēru tam, kā Latvijā jau šobrīd tiek publicēti dati, klātesošie tika iepazīstināti ar LR Centrālās Statistikas pārvaldes pieredzi www.csb.gov.lv. Tika pieminēts arī Centrālā vēlēšanu biroja piemērs, kas 2011.gada tautas nobalsošanas datus par otro valsts valodu publicēja gan apstrādātā formātā, gan operatīvi ievietoja datus mašīnlasāmā formātā, ļaujot ikvienam sagatavot datu vizualizācijas tiem nepieciešamā griezumā.

Foruma otrajā daļā, notika trīs tematiskas ideju vētras, kurās foruma dalībnieki izstrādāja jaunu produktu, pakalpojumu idejas tādās jomās, kā vide, izglītība un jaunatne un sociālie jautājumi. Šo ideju īstenošanai ir nepieciešami Rīgas domes vai citu institūciju apkopotie dati, kas būtu padarīti pieejami mašīnlasāmā formātā ikvienam interesentam.

Šīs idejas un priekšlikumi tiks iesniegti Rīgas domes atbildīgajām struktūrvienībām, lūdzot datus, kas ir to rīcībā padarīt pieejamus mašīnlasāmos formātos struktūrvienību mājās lapās un www.data.opendata.lv. Izmantojot šos datus, līdz ikgadējam rīdnieku forumam „Rīga – dimd” gada noslēgumā atvērto datu entuziasti mēģinās radīt vismaz daļu no tematisko ideju vētru dalībnieku nodefinētajiem produktiem.

TEMATISKO IDEJU VĒTRU NODEFINĒTĀS IDEJAS UN PRIEKŠLIKUMI

A. VIDE UN SATIKSME

Foruma darba grupas dalībnieki izteica idejas, kuros vides datu pieejamība ļautu izstrādāt dažādas datu vizualizācijas vai aplikācijas. Rīgas dome ar saviem partneriem dažām no tēmām jau ir izstrādājusi vizualizācijas (www.atkritumi.lv, [www.gaisa](http://www.gaisa.lv) piesārņojumu karte ar www.rigis.lv), tomēr būtu noderīgi, lai šie dati būtu arī publicēti atvērto datu veidā, kas ļautu tos izmantot arī citos produktos, citos giezumos.

Vienlaikus būtu vēlams radīt arī platformu, kur iedzīvotāji paši varētu sniegt informāciju par dažādiem vides aspektiem, redzēt vērtām vietām Rīgā (piemēram, dižkoki vai avoti Rīgā).

Informācija	Dati	Komentāri
Piesārņojums jeb vides kvalitāte Rīgā		
Gaisa kvalitāte Rīgā, balstoties uz gaisa kvalitātes mērījumu monitoringa staciju tīklu	• NO₂, • NO, • CO, • SO₂, • O₃, • benzols (C₆H₆), • Putekļu PM10 koncentrācijas	Varētu tikt sagatavota vizualizācija, kas parāda gaisa piesārņojuma līmeni, tādējādi iedzīvotāji zina piesārņojuma līmeni
Troksnis	• Kopējo avotu radītā trokšņa zonējums;	RD ir izstrādājusi trokšņa kartes, kuras varētu tikt padarītas

		uzskatāmākas iedzīvotājiem
Piesārņojuma objekti, kam ir A un B piesārņojuma kategorijas	• Atrašanās vietas • Atļautais piesārņojums	Dati pašreiz ir pieejami par katru atļauju kā pdf Valsts Vides pārraudzības ????
Peldvietas un peldūdens kvalitāte	• Saskaņā ar peldvietu kvalitātes klasifikāciju: „zema”, „pietiekama”, „laba” vai „izcila” kvalitāte	Paraugus ņem un analīzes veic Veselības inspekcija, taču rezultāti
Dzeramā ūdens kvalitāte	• Konstatētās neatbilstības dzeramā ūdens kvalitātē (paraugu ņemšanas vietas)	Rezultāti no audita monitoringa, ko veic Veselības inspekcija, jo Rīgas ūdens veic mērījumus sadales tīklos, kur problēmas nav konstatētas
Atpūta dabā		
Dabas teritorijas un tur esošā infrastruktūra	• Dabas parki • Meži • Parki • Tajos esošā infrastruktūra (takas, labierīcības, atrakcijas, dažādu inventāru noma)	Nav zināms par datu pieejamību; Mērķgrupa būtu tūristi un iedzīvotāji
Koki Rīgā	• Dižkoki (pa sugām)	Vizualizācija ar Rīgā esošajiem dižkokiem; Mērķgrupa būtu tūristi un iedzīvotāji
Labierīcības/Tualetes	• Publiski pieejamo tuaļu karte • Maksas nosacījumi	
Dzeramā ūdens vietas	• Publiski pieejamo dzeramā ūdens vietas	
Satiksme		
Satiksmes ierobežojumi	• Ceļa remontu karte • Īslaicīgi slēgtie posmi dēļ publiskiem pasākumiem • Apstāšanās ierobežojumi	Pašreiz informācija tiek nopublicēta teksta veidā

B. IZGLĪTĪBA, JAUNATNES DARBS

Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departaments ir izstrādājis interaktīvās kartes ar Rīgas skolām un pirmsskolas izglītības iestādēm: <http://dati.e-skola.lv/Karte/Skolas>, <http://dati.e-skola.lv/Karte/Pirmsskolas>. Ir pieejams katalogs/ saraksts arī ar: Rīgas interešu izglītības iestādēm, mūzikas skolām, sporta skolām utml.: <http://dati.e-skola.lv/Katalogs/Rigaskola>, kultūras iestādēm <http://dati.e-skola.lv/Katalogs/RigaKulturaKIBiblioteka>, ir izstrādāta karte ar pašvaldības ierīkotiem rotaļlaukumiem: https://www.riga.lv/media/karte/rotalu_laukumi.html.

Pieejamā informācija ir ļoti noderīga un vērtīga, tomēr, foruma „Rīga – atveries!” izglītības un jaunatnes darba tematiskās ideju vētras dalībnieki, norādīja, ka būtu noderīga apvienota un detalizētāka interaktīvā karte, kurā tiktu ietverta plašāka informācija, kas ļautu Rīgas iedzīvotājiem pilnvērtīgāk izvērtēt katras atbilstošās skolas priekšrocības.

Lai izstrādātu šādu karti ir nepieciešami šādi dati mašīnlasāmā formātā:

Informācija	Dati	Komentāri
Atrašanās vieta/ kontakti		
Skolu atrašanās vieta	- Nosaukums - Adrese - GPS/ GIS koordinātes - Tālrunis - Mājas lapa - E-pasts	http://dati.e-skola.lv/Karte/Skolas
Pirmsskolas izglītības iestāžu atrašanās vieta	- Nosaukums - Adrese - GPS/ GIS koordinātes - Tālrunis - Mājas lapa - E-pasts	http://dati.e-skola.lv/Karte/Pirmsskolas
Interesešu izglītības iestāžu atrašanās vieta	- Nosaukums - Adrese - GPS/ GIS koordinātes - Tālrunis - Mājas lapa - E-pasts	Ar interesešu izglītības iestādēm šeit saprotam – arī sporta skolas, mūzikas un mākslas skolas http://dati.e-skola.lv/Katalogs/Riga-skola
Kultūras iestāžu atrašanās vieta	- Nosaukums - Adrese - GPS/ GIS koordinātes - Tālrunis - Mājas lapa - E-pasts	http://dati.e-skola.lv/Katalogs/Riga-KulturaKIBiblioteka
Iestādes raksturojošie dati		
Skolas	- Skolēnu skaits + 5 gadu dinamika - Skolēnu skaits klasē + 5 gadu dinamika - Skolotāju skaits+5 gadu dinamika - Veids (vispārizglītojošā, speciālā, vakara maiņu, internātskola) - Izglītības līmenis: sākumskola, pamatskola, vidusskola - Skolas aprīkojums: (Sporta zāle, Sporta laukums, Baseins, cits) - Šo telpu pieejamība Rīgas iedzīvotājiem - Mācību valoda (latviešu, krievu, latviešu/krievu, cita) - Interesešu izglītība skolā pa veidiem (pulciņu veidi skolā)	

	• Pie skolas darbojas brīvā laika pavadīšanas centrs • Centralizēto eksāmenu rezultāti	Iesp. no IZM, ja nav RD rīcībā
Pirmsskolas izglītības iestādes	• Bērnu skaits+ 5 gadu dinamika • Bērnu skaits grupā+ 5 gadu dinamika • Audzinātāju skaits+ 5 gadu dinamika • Bērnudārza aprīkojums: (Sporta zāle, Sporta laukums, Baseins, cits) • Šo telpu pieejamība Rīgas iedzīvotājiem • Interesu izglītība bērnudārzā (pulciņu veidi skolā) • Valoda (latviešu, krievu, latviešu/krievu, cita) • Veids (vispārizglītojošā, speciālā)	
Interesu izglītības iestādes	• Piedāvātās nodarbības pa veidiem (sports, māksla utt) • Dalības nosacījumi – maksas/bezmaksas • Izmaksas vecākiem	
Kultūras iestādes	• Piedāvātās nodarbības pa veidiem • Dalības nosacījumi – maksas/bezmaksas • Izmaksas vecākiem	
Izglītības finansējums		
Skolēna izmaksas skolās	• Mērķdotāciju sadalījums pa skolām • Pašvaldības finansējums skolas uzturēšanai: materiāltehniskie līdzekļi, mācību līdzekļi, telpas, apkārtnes uzkopšana u.c. šeit neminētie izdevumi	
Pirmsskolas izglītības iestādes	• Mērķdotāciju sadalījums pa PII • Pašvaldības finansējums PII uzturēšanai: materiāltehniskie līdzekļi, mācību līdzekļi, telpas, apkārtnes uzkopšana u.c. šeit neminētie izdevumi	
Interesu izglītības iestādes	Pašvaldības finansējums uzturēšanai	
Kultūras iestādes	Pašvaldības finansējums uzturēšanai	

Apkārtējā vide		
Noziedzības līmenis apkārtnē	• Zādzību skaits • Uzbrukumu skaits • Cits	http://rpp.riga.lv/index.php/medijiem/2012-02-12-15-08-10/2012
Pašvaldības ierīkoto rotaļlaukumu atrašanās vieta	• Adrese • GPS/ GIS koordinātes	https://www.riga.lv/media/karte/rotalu_laukumi.html
Stāvvietas pie skolām	• Ir/nav atļauts apstāties pie iestādes, lai izlaistu bērnus • Tuvākā stāvvietā	http://www.rigassatiksme.lv/lv/pakalpojumi/autostavietu-pakalpojumi/
Sabiedriskais transports	• Iestādei tuvākā sabiedriskā transporta pietura (GPS/GIS koordinātes?) • Sabiedriskā transporta maršruti	www.rigassatiksme.lv

B. SOCIĀLIE UN DZĪVOKĻU SAIMNIECĪBAS JAUTĀJUMI

Būtiskākais izaicinājums šīs ideju vētras darbā bija saistīts ar to, kā atvērto datu principa ievērošana un uz atvērtiem datiem balstīti pakalpojumi (t.sk. ne pašvaldības nodrošināti) var palīdzēt tādiem iedzīvotājiem, kuri aktīvi neizmanto internetu vai citas platformas (piem., mobilās), kurās šādi pakalpojumi visbiežāk tiek piedāvāti.

Viens no konkrētiem priekšlikumiem sociālajā jomā, tika nodefinēts – interaktīvas kartes izstrādāšana par pašvaldības un tās finansēto institūciju ēku pieejamību cilvēkiem ar dažāda veida invaliditāti.

Ēku pieejamība cilvēkiem ar invaliditāti ir jautājums, kas tiek pastāvīgi apzināts, tomēr tikai pašvaldības personāla fizisku un finanšu iespēju apjomā. Līdzīgi kā citos gadījumos, kad Rīgas Dome ir (tostarp iesaistot iedzīvotājus) vākusi ziņas par problēmām pilsētā (piemēram, šķēršļi riteņbraucējiem), arī šais gadījumos trūkst atgriezeniskās saites. Līdzīgas aktivitātes, paralēli RD veiktajam, īsteno arī nevalstiskās organizācijas.

Lai nodrošinātu visu datu apkopošanu, sākumā pašvaldība “atvērtā” formātā padara pieejamus tos datus par ēku pieejamību, kurus tā jau ir savākusi un apkopojusi. Pašvaldības atbildīgās institūcijas var izveidot publiski pieejamu un interaktīvu vietni, kurā tiek publiskota viegli izprotama informācija ar ēku ģeogrāfiskajām koordinātēm. Izvietojot arī informāciju par kritērijiem, pēc kuriem šāds izvērtējums tiek veikts un ļaujot arī iedzīvotājiem viegli papildināt karti ar savām ziņām un papildinošiem paskaidrojumiem, iespējams savākt būtiski vairāk informācijas, būtiski īsākā laika posmā.

No iedzīvotājiem savāktās ziņas attieksies ne vien uz pašvaldības, bet arī valsts līmenī esošām ēkām vai citiem objektiem. Šo problēmu būtu iespējams risināt, kartē norādot arī informāciju (piemēram, ar krāsām) par objekta īpašuma tiesībām – proti, vai īpašums pieder pašvaldībai, tādējādi atvieglojot arī informācijas apkopošanu un analīzi pēc tam – pašvaldības vajadzībām, kā arī nododot ziņas citām kompetentām

strukturvienībām.

Informācija	Dati	Komentāri
Pilsētas ēku pieejamība cilvēkiem ar invaliditāti		
Pašvaldības un tās finansētu institūciju atrašanās vieta	• Nosaukums • Adrese • GPS/ GIS koordinātes • Tālrunis • Mājas lapa • E-pasts	
Valsts institūciju un tās finansētu institūciju atrašanās vieta	• Nosaukums • Adrese • GPS/ GIS koordinātes • Tālrunis • Mājas lapa • E-pasts	
Ēkas pieejamība cilvēkiem ar dažāda veida invaliditāti	• Ratiņkrēslos • Ar redzes invaliditāti • Ar dzirdes invaliditāti (?)	Jābūt iespējai šo informāciju pievienot ikvienam ar iespēju komentēt.
Citas iestādes, vietas	•	Jābūt iespējai šo informāciju pievienot ikvienam ar iespēju komentēt par to pieejamību.

Ja arī Jums ir idejas un priekšlikumi vai vēlaties precizēt šīs idejas, labojiet šo dokumentu vai rakstiet uz biedriba_kdd@inbox.lv.

Papildinājumus gaidīsim līdz 2012.gada 11. jūnijam